

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter volja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dožele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četvrtstopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vprašanje naslednika Kaltenegegerjevega

na stolu kranjskega deželnega glavarja uže rešujejo nemški ustavoverni listi po svoje. Zanimivo je, da na pr. „Tagespošta“ zdaj pravi, da po parlamentarnem običaji mora vlada vzeti novega glavarja iz ustavoverne večine kranjskega deželnega zbora. Prej pa ta nemški ustavoverni list nij nikoli vedel za „parlamentarni običaj“, ko je bil pod ustavoverskim ministertvom in pod narodno večino v tem našem zboru kranjski deželni glavar zmirom iz manjšine vzet. Nemški liberalci se le tačas pravice in parlamentarizma domisljijo, kadar njim ugaja, drugače zagovarjajo krivico za pravo. —

Kar se pa tiče vprašanja nasledništva Kaltenegegerjevega, so za zdaj vsa ugibanja listov prazna. Prva prava posledica Kaltenegegerjevega prestavljenja je in bode — razpuščenje nelegalno skupaj „svesteneckovane“ zdanjega kranjskega deželnega zbora. Po novih volitvah še le naj se reši vprašanje, kdo bode novi deželni glavar. Potem se bode valjda tudi na „Tagespostin“ parlamentaren običaj obzir jemalo, namreč, da se jemlje deželni glavar iz večine, to se ve iz novovoljene, katera, to ustavakom sveto zagotovimo, ne bode več nemška. V zdanji deželni zbor ne pojde nobeden naroden poslanec več, in ker vsled izostanja narodnjakov in Kaltenegegerjevega prestavljenja potlej nij v zboru niti predsednika niti ne podpredsednika, mora biti zbor razpuščen. Znano je, da so narodni poslanci to razpuščenje v posebnej vlogi na ministerstvo uže vlani terjali, in da so letos

pred končanjem zasedanja v debati javno povedali, da se „v tej sestavi ne vidimo več.“

Nemški nauki veljavni tudi nam.

Dvakrat smo uže omenili ciničnega izreka glavnega glasila nemških ustavovercev „N. Fr. Pr.“, ki je dejala, da to vendar ne gre, da bi vlada z Nemci ravno tako postopala kakor s Slovenci. V zvezi s tem načelom mora biti strokovnjašk članek, katerega je v večernem listu od 3. t. m. na zadnji strani objavila pod naslovom: „die sprachentpflege vom nationalen standpunkte“. Navedimo poglavite stavke tega članka, da se ž njimi okrepčajo tudi pobožne duše onih naših „nemških“ in nemškutarskih pedagogov, katerim navedeni nemški list ne pride pred oči.

Kolikokrat se je v tem listu uže naglašalo, da v otroku se morajo misli buditi najprej z materinim jezikom in da se mora tedaj ta pred vsemi drugimi gojiti. Tega mnenja je tudi članek v nemški „N. Fr. Pr.“, ki se jezi nad onimi nemškimi starši, ki imajo za pestunje ali guvernante Slavjanke ali Francozinje in v takih okoliščinah se dete navadi najprej tujih jezikov. Dalje pravi navedeni list: „Če tudi posamni posebno nadarjeni otroci pri učenju tujih jezikov zmorejo srečno vse težave, pa se pri njih pokažejo slabi nasledki take vzgoje: tak otrok meša kar poprek besede iz družega jezika s svojim, nema veliko ljubezni do staršev, do domovine in svojega jezika, manjka mu izrazov in pojmov ter postane njegova cela nprav nestalna. Nemški otrok naj se odgojuje nemški, kajti jezik vtisne duši dolo-

čen naroden tipus in nij vse jedno, ako se prične duševno življenje razvijati v materinem, ali pa tujem jeziku. Ako se dete vadi več jezikov, pa se ne pomisli, koliko to škoduje otroku, zato pedagogi tudi zavračajo tako metodo. V jezikovno mešanih kronovinah naše države se otroci uče tudi družega deželnega jezika. Nemški starši naj bi tega ne dopustili preje, nego da je otrok v materinščini uže dobro podkovan, ali tudi potem bi se imel učitelj nemške šole ozirati na otrokov materin jezik.“

Se ve, da to je govorjeno vse samo za Nemce, katerim svetuje rečeni list, naj se družega deželnega jezika niti nikar ne uče. In če pravi nadalje „N. Fr. Pr.“, da bi bilo krivično, ko bi se hotelo od nemškega prebivalstva zahtevati, da osnuje za otroke druge ne nemške narodnosti, ki stanujejo mej njimi, tudi šole na podlagi njih jezika, „kajti kdor hoče pri Nemcih kruha služiti si, ta naj zna nemški“ je to tako silna nemška surovost in nedoslednost, kakeršno ravno „kulturni“ Nemci očitajo „barbarom“ Slavjanom.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13. decembra.

Češki listi imajo z Dunaja vest, da se je minister baron Conrad udal in spet obljubil držati se resolucij, sklenenih od večine državnega zbora zaradi jezikovega vprašanja; ko bi se ne bil udal, moral bi bil odstopiti. Bomo videli!

Da bi Schönererjev predlog glede občne volilne pravice v državnem zboru prodril,

Listek.

Jan Kollár,

otec vzajemnosti slavjanske.

(Dalje.)

Kollár, kakor je prekrasno hčer učenega Schmidta tudi s celim srcem zamiloval, vendar razen vroče ljubavi — katero je tudi v nekoliko pesnih izraževal — nij imel ničesar; a mati Minina o njenej možitvi nij hotela nič slišati. Ta zapreka se s prva nij mogla odstraniti. Naš Kollár, dovršivši bogoslovske studije in prepotovavši mnogo pokrajin vrnil se je 1. 1819. v Ogersko, kjer je postal 12. okt. i. l. pastor v Bistrici, ter bil poslan v Pešto za pomočnika (diakona) nemško-slovenskemu (slovaškemu) propovedniku evangelijske občine Jánu Molnáru; po čijega skorej smrti je postal sam predikator tamošnjim protestantom. Tako si je naš Ján vsaj nekoliko svoj obstanek osigural, in akoravno s telesom ločen od

svoje Mine, vendar se ljubimca nijsta razdvojila z dušo. Pisma iz Pešte in Jene križala so se več let, in ta doba odlikuje se v „Slávy Dceri“ opevanjem najzarkeje ljubavi. Na jedenkrat vesti o Mini izostanejo in naposled javi se Kolláru, da je njegova draga umrla. To je bil za njega silen udarec, in nekateri najkrasnejih sonetov podajajo nam slabo sliko njegovih tedanjih muk. Njegovo stanje bilo je strašno; oslabljen na inače krepkem telesu moral je iti celo v toplice zdraviti se. Od tega časa tudi v pesni odločno nadvladuje žalost za izgubljeno ljubico. No, naznanilo o Mininej smrti nij bilo resnično. Ko je namreč Kollár skrbel, da si osigura bodočnost, umrl je Minin otec, in ubožna mati vdova, katera nij mogla zupati v nade siromašnega pesnika, ter k temu nij se rada oropala poslednje podpore, izmislila je bila to varko, da hčer pregovori za boljšo možitev. Kollár se je razžalostil ter v ginljivih sonetih opeval smrt svoje drage; — a Mina, ne dobivša o svojem izbranem nikakega glasa

več, odločila je ostale dni preživeti v devištvu. — Kar izide leta 1832. „Slávy Dcera“ v novejši obliki — (o čem pozneje več). Slavjanske novine povzdigovala so delo do neba, in češka mladež učila se je je na pamet. Tudi Mina o tem slučajno dočuje, pa jej se je zdelo, da razume, kako se stvar imade. To jej dá novo upanje, in najednok dobi Kollár pismo, katero ga o neugasljivej ljubavi njegove miljenice uveri. Ta nenadjana prememba njegove osode zadene ga kot električna iskra; neizmerna radost zavzeme njegovo srce; kakor na novo oživljeni vzbudé mu se sedaj zopet prejšnji čuti, in izvedevši, da njegova zaročnica še nij izprošena ni udana (ni zaročena ni omožena), pohiti v naročje svoje zvestej, katera mu, izgubivša mej tem tudi mater, dné 23. sept. 1. 1835. v Weimaru poda roko v večno zvezo. Slavnostnim navdušenjem vodil je presrečni soprog po 15 letnej ločitvi svojo milo tovarišico na svoj dom. Vsa slovenska (slovaška) občina v Pešti veselila se je z njim vred ter ga do-

to nij misliti, ker se zanj ne navdušuje niti državnozborna večina, še menj pa nemško-nacijonalci, katerim je zdanji volilni red ugoden. Zato namerava Kronawetter, kadar bode Schönererjev predlog zavržen, staviti svoj zmernejši predlog za razširjenje volilne pravice na podlagi plačevanja direktnih davkov. Za ta predlog pa utegne večina glasovati.

Nemško-nacijonalci držav. zbora, „liberalci“ in fortšritlerji, naznanjajo po svojih novinah, da ne bodo dovolili vladi pobiranja davkov za prvo četrletje 1881 in da bodo glasovali tudi dosledno zoper dovoljenje pobiranja rekrutov. To je njih cela državna modrost. Nemško-nacijonalci so si takole role razdelili: opozicijo hudo delajo zoper Taaffeja „liberalci“, a za nemško nacijonalnost agitirajo mej Nemci „fortšritlerji“ in s tem mislijo Taaffeja vreti.

Občno strmenje vzbuja postopanje **dunajskega** župana in mestnega zbora glede tega, kje za cesarjevič Rudolf naročuje dela za svojo ženitev. Kljub temu, da je uradna „Wiener Abendpost“ izjavila, da se naročuje pohištvo za cesarjevičovo ženitev vse pri obrtnikih, ki so avstrijski državljani, je vendar sklenil dunajski mestni zbor, da se sestavi komisija, ki ima preiskavati, če je uradni list resnico govoril! Vrh tega je pa predlagal jeden mestni svetovalec, naj se razide mestna komisija za cesarjevičovo ženitev! Pri tej priliki drzne nek dunajsk židovsk list kazati na darila, katera pošiljajo avstrijski državljani cesarjeviču. Pri nas na Slovenskem ima vsak rovtar več takta v tacih zadevah, nego dunajski nemški mestni zbor in judovski šmoki.

Vnanje države.

Včeraj 12. t. m. so se na **Srbskem** vršile volitve za skupščino, katero je novo srbsko ministerstvo razpustilo. Vlada upa, da bodo volitve zanj ugodno izpale ter piše vladin organ „Videlo“, da se morebiti z dnem 12. dec. prične nova doba v političkem razvoju Srbije, te slovanske dežele, ki je že tolikokrat pokazala svojo moč. Ministerstvo je po celej deželi razposlalo okrožnico, v kateri ukazuje, da se ne sme pritiskati na volilce od nobedne strani. Angleške „Times“ govore za to, naj bi se **grško** vprašanje izročilo evropskemu mirovnemu sodišču, ki bi se za ta namen sešlo. To bi bilo sredstvo zabraniti grško-turško vojsko.

Irška deželna liga vspostavlja popolna sodišča, ki razsojajo in graščakom pošiljajo svarila. Javlja se, da bode irski vicekralj odstopil — zaradi bolezni.

Iz **Pariza** se poroča, da je poslanec Baudry d' Asson vložil zoper Gambetto in zborniške kvestorje pri civilnej in kazenskej sodnji tožbo, ker je bil zaradi nespodobnega obnašanja se silo iztiran iz zbornice.

V **nemškem** berlinskem državnem zboru je Stöcker dokazal z imeni, da se nekateri liberalni poslanci zato za jude poganjajo, ker so

„gründerji“ ali denarno z judi pri bankah in podvzetjih sointeresirani.

Dopisi.

Iz ljubljanske okolice 12. dec. [Izv. dop.] (Volilna komisija za trgovinsko in obrtniško zbornico) je razposlala na župane neko „Kundmachung“ o volitvah pa samo v nemškem jeziku! Dovoljujem si vam, gosp. urednik jedno tako švabsko „kundmachung“ priložiti. Gospod Aleksander Dreo in njegovi bi radi videli, da bi mi na kmetih, ki nemškega ne umemo in ne beremo, ostali vsi v nevednosti, kar se tiče teh volitev. Drugače si ne moremo razlagati, zakaj se nam nij dotični razglas poslal v našem domačem jeziku. Velika večina županov ne zna nemški, čemu nam torej svojo nemščino silite! Pa ko bi tudi znali, mi hočemo, da se domačemu jeziku čast da in da se nam slovenski dopisuje — za naš denar! Kajti kdo vzdržuje trg in obrt. zbornico? — Čudimo se le, da narodni udje volilne komisije nijso poskrbeli, da bi bilo to oznanilo prišlo županom v domačem jeziku v roke. Pazite vendar naše narodne pravice!

Iz Novega mesta 10. dec. [Izv. dop.] Gospod urednik! Nikar ne mislite, da se hočem v polemiko spuščati z lističem, katerega je uže davno obsodilo slovensko občinstvo. Vdijte me tu vrstice: „Da se resnica prav spozna, je treba čuti dva zvona.“ Naj bode ta stvar enkrat za vselej dognana. Nij dolgo tega, kar so javno napadali nemčurski učitelji meščansko šolo v Kámniku, katera pod vodstvom oo. frančiškanov dobro napreduje. Mislili so vsi pošteni ljudje, da bode sedaj uže konec nepotrebnega hujskanja, a varali so se. Slučajno mi pride v roke 22. številka „Schulzeitung“, ki se hoče obnašati kot glasilo kranjskih učiteljev. Tu zopet napada neki dopisnik z Dolenjskega novomeške frančiškane, učitelje na ljudske šoli, ter toži, da frančiškani izpodrivajo druge učitelje, ter vlečejo mastne plače, katerih pa nikakor ne zaslužijo kot neizprašani učitelji. No to so vam v istini mastne plače! Informiral sem se ter poizvedel, da dobiva vsak učitelj frančiškan iz c. kr. davkarije za svoj trud na leto celih 31 gld. 50 kr., rec: eden in trideset gold. in 50 kr. na leto, in ker podučuje pet učiteljev, dobivajo vsi skupaj na leto 157 gld. 50 kr., in še ta plača jim je še le dovoljena od l. 1799. No, ako „Schulztg.“ dopisnika tako vleče na novomeško ljudsko

šolo, naj pride, gotovo mu bode vsak frančiškan rad prepustil učiteljski posel in svojo „mastno plačo“, katera dopisnika tako v oči bode. Naj se tedaj on trudi za 31 gld. 50 kr. na leto, radoveden sem, kako se bode pohvalil sè svojo mastno službo. Pridite tedaj, vi učitelji, katerim vam je novomeška ljudska šola pod vodstvom oo. frančiškanov trn v peti, le pridite in prevzemite vi za to svotico šolo, prepričan sem, da se vam bodo precej umaknili frančiškanje, oni, ki vas izpodrivajo!

In ker se dopisnik ljubljanskega nemškutarskega šolskega lista sklicuje na Marijo Terezijo in njene naredbe gledé šole, naj mu tu povém, da je ravno Marija Terezija l. 1778 izročila frančiškanom novomeško ljudsko šolo.

In sedaj še nekaj! Kaj bi se zgodilo, ko bi novomeški frančiškani ne hoteli dalje podučevati na ljudske šoli, ali pa ko bi jim vzeli šolo? To bi bila velika nesreča ne le za Novo mesto, ampak za vso Dolenjsko. Kolikor je meni znano, je v mestu 60—70 otrok, ki so dolžni šolo v Novem mestu obiskavati, ogromna večina šolo obiskajočih otrok pa je doma iz takih krajev, kjer imajo sami tri- ali četverorazredno šolo. Ko bi tedaj frančiškani pustili šolo, imeli bi Novomeščanje po § 11 šolske postave od dné 14. maja 1869 le enorazredno, nikakor pa ne četverorazredno šolo. In tedaj bi se tu mastil le eden tistih učiteljev, katerim se sedaj tako v nebo vpijoča krivica godi. Teško bi bila Kranjska dežela pripravljena, za 60 učencev napraviti četverorazredno šolo, kajti o b č i n a tega ne more storiti, ko bi tudi hotela.

Dopisnik na dalje trdi, da ne uživajo novomeški frančiškanje nobenega zaupanja pri ljudstvu. Zelò ustreže vsacemu dopisnik, ako more to dokazati. Pred menoj leži letno poročilo lanskega šolskega leta. Ali nij to sijajen dokaz zaupanja, da obiskujejo taki učenci tukajšnje šole, ki imajo doma trirazredne ali četverorazredne šole? Ali mar za to pošiljajo starši iz Leskova, Semiča, Črnomlja, Metlike, Žuženberka itd., kjer so povsod trirazredne ali četverorazredne šole, svoje otroke sem v šolo, ker ne zaupajo oo. frančiškanom? Gospod dopisnik, primite se za ušesa!

Novomeška deška šola bila je vselej odlična in dobro vojena, tako sodi vsak pošteni, ki je to šolo obiskaval, kako pa cenijo predstojniki frančiškane učitelje, priča to, da je bil l. 1878 vodja te šole P. S. Jeraj odlikovan z zlatim križcem s krono.

Kar pa piše pedagogični list à la „Ilchuts

šlega 18. okt. i. l. najsvečaneje pozdravila, a njegovo vrnitev z mlado mu soprogo proslavljala v srbskej, hrvatskej in slovenskej (slovaškej) pesni.

Odkar je bil Kollár preselil se v Pešto, postalo je to mesto pozorišče njegovega delovanja vse do l. 1849. Celih trideset let trudil se je on tu sborom in tvorom (besedo in dejanjem) za svojo občino, za svoj narod, za vse Slavjanstvo.

V Budim-Pešti živel je takrat (kakor i dan danes živi) mnogo Slavjanov, posebno Slovakov, Srbov in Hrvatov. Najznameniteji mej ujimi bil je Kollár. Poslušoč sam neprenehoma na niževnem polji, budil je tudi druge na domorodno delo. Kot zastopnik vseslavjanske ideje razgovarjal se je i z domačimi stanovniki in z inostranimi obiskovalci o narodnih stvarih. L. 1846. obiskal ga je mej drugimi tudi prof. Mihail Petrovič Pogodin, jeden od glavnih predstaviteljev slavjanske ideje v Rusiji; a Kollár mu je priobčil zanimivih stvari o Ma-

garih in Slavjanih. Pogodin je vabil Kollára tudi v Rusijo, ter zanj od ministerstva prosvete dobil uže dekret, da pride v Petrograd za profesorja pod sijajnimi pogodbami; a Kollár se je na tej časti zahvalil.

Naj tu navedem, kar o Kolláru piše Ivan Kukuljevič, kateri ga je obiskal jeseni 1846. „Da slavní taj muž nikakovih zaslug za Slavjansku prosvjeto i književnost nebi imao, već bi ga poradi vruće njegove ljubavi naroda svoga i poradi mnogih nevolja, koje je radi toga od protivnika slavjanskih kroz sav svoj život trpio svaki Slavjanin svetim čutenjem ljubiti morao. — Ja sam ga i sada našao zaokopana medju knjigama, iz kojih kao pčela med crpi data za najstariju historiju Slavjana, o kojoj će u svom novom talijanskom Cestopisu probesjediti. Ako mu dokaz misli njegovih o najstarijih stanovnicih Italije za rukom podje, dati će novi pravac i novu luč slavjanskoj historiji, osobito našoj ilirskoj. Glavni razgovor s Kollárom bio je Slavjanstvo. Od Slovaka počamši, pretresi-

vali smo mi sve grane slavjanske, s potrebnimi i mahnamí našimi, te iz svega toga iznašli smo, da nam ništa tako neškodi kao renegati i medjusobna razpra, a ništa tako hasniti ne može, kao centralizacija duševna. Samo bi se svaki Slavjanin o tome osvjedočiti morao, da su k toj jednoj svrsi putevi veoma različni, kao što se značaji i okolnosti plemena slavjanskih u različnih slikah predstavljaju. Kollár, kao i svi poveći umovi slavjanski, zauzet je dušom i tielom za onu ideju, da bi sadašnji slavjanski literatori, po primjeru sadašnjih Niemaca postupati morali, koji sa svojimi literarnimi, ekonomičkimi, naravoslovnimi itd. društvi i sastanci neizmerno napreduju i sve države njemačke i polunjemačke kao skakavci obilazé. Njihov primjer počeli su isti Magjari nasledovati. Vrieme bi zato najskrajnje bilo, da i Slavjani barem austrijanski na takve sastanke jedanput pomisle.“ („Danica“ 1847. br. 7.)

(Dalje prih.)

Ajiram“ k sklepu omenjenega dopisa, spominja me živo na basen o volku in jagjetu; ko bi hoteli volkovo logiko na famoznega dopisnika „L. Schulzeitunge“ obrniti, reči bi morali ne-hote pfuj! in to mu naj tudi velja! — k.

Z Dunaja 9. dec. [Izv. dop.] (Konec.) G. prof. Šuklje, po lastnih besedah „najstarši ud Slovenije“ — kakor je znano, da sta g. prof. Šuklje in Levec društvo ustanovila — je bil istih mislij kakor g. dr. Vošnjak; on je tako ognjevit, navdušeno in prepričevalno govoril, da je občinstvo tako rekoč elektriziral in vsi govorniki družih slovanskih plemen so se ozirali v svojih govorih na njegov govor. Tudi on je priporočal idealizem, napil prvič „slovanskemu elementu na Dunaju“, in v drugem govoru slovanske slogi, osobito pa Čehom, na kar je krasno odgovoril znani prestavljavec Preširnovih poezij v češki jezik g. cand. prof. J. Penížek, spominjaje, kako sta si bila slavni češki pesnik F. Čelakovsky in naš Preširen uže prijatelja, ter napil „společnosti slovensko-češkeje“. Naj mi bo še dovoljeno z ozirom na vse to nekaj besedic o jako važnej reči spregovoriti. Navadno vsak dijak pristopi h kateremu bralnemu društvu, kar je tudi zelo potrebno, nadalje tudi dosta bolj prilično in bolj po ceni nego zahajanje v kavarne. Slovenci so dosedaj zabajali v mejnarodno „Akad. Lesehalle“, o kateri se je po naših listih po mojem mnenju uže preveč govorilo. To društvo je postalo v kratkem času prusijansko, v njem vladajo Schönererjeva načela, čemur je uže najboljši dokaz to, da si je z „nemško avstrijskim bralnim društvom“ v največjem sovraštvu. Nekateri Slovenci so še slučajno v njem, nekateri pa se ga še zarad „praktičnosti“ držé, ker ima svoje prostore na vœučišišu.

Gotovo je proti našej časti odločno, prusijanstvo podpirati; kaj naj tedaj storimo? Nekateri bi radi osnovali vseslovansko bralno društvo, drugi pa smatrajo za najbolj primeren korak, da naj vstopimo v „Akademický spolek“, ki je po pravilih vseslovansko društvo; se ve da zdaj ima celo češk obraz, ker so samo Čehi v njem. „Slovenija“ je v svojej zadnjaj seji po nasvetu g. stud. jur. Babnika sklenila resolucijo, da smatra z ozirom na to, da nam je hitre organizacije treba, tačas za najbolj primerno, da vstopimo v „Akademický spolek“ ter upa to tudi od družih Slovanov. Naj glavne razloge za ta sklep navedem. Po pravilih ima „Akad. spolek“ nalogo, približevati slovanske študente vseh plemen in izobraževati; vsak ud sme v svojem jeziku govoriti in predloge staviti in društvo se takrat razide, ako ne izpolnjuje več svojega ravno omenjenega namena. To je mislim jasno dovolj. Nadalje je uže društvo uže na krepkih nogah, dobro urejeno in kar je največ vredno, ima uže knjižnico, ki šteje blizo — 4000 zvezkov. Vsakdo zna, kako je teško dobro društvo vstanoviti, neverjetne pa so skoro teškoče, ki bi se vstanovljenju novega vseslovanskega društva nasproti postavljale; koliko bi le denarjev treba bilo! To sem prepričan, da bi se društvo dolgo moralo za svoje življenje boriti in kedaj bi še prišlo do močne knjižnice, katera je takemu društvu pred vsem potrebna! Nadalje pa nas ravno nij toliko slovauskih dijakov tukaj, da bi lahko več takih društev vstanovljali, ker Čehi zdaj gotovo ostanejo pri svojem „spolku“. Pomisliti se mora pred vsem, da dosta dijakov niti ne pristopi. Poljaki bi gotovo ne pristopili, ako bi bil tamkaj poslovni jezik ruski in to je, na kar sanjalci o vseslovanskem društvu „špekuli-

rajo“. Da je Srbe in Hrvate teško — žalibog — pod jedno kapo spraviti, je le preveč znano. Društvu bi pred vsem manjkali udje; da bi se pa taki podporniki našli, ki bi le kar velike svote darovali ter društvu na nogo pomagali, je skoro neverjetno. Nadalje bi društvo zarad ruskega jezika moralo trpeti dosta sumničenj in sploh je vprašanje, ako bi se ruski poslovni jezik dovolil, ker niti „ruskij kružok“ v Pragi se ga ne sme pri obravnavah, ampak samo pri predavaujih posluževati, jeden jezik pa mora biti pred vsem poslovni. Ako pa nij ruski mora gotovo biti češki; zakaj pa tedaj novo društvo! Ozrimo pa se sedaj na Čehé. Oni, so gotovo prvi slovanski narod v Avstriji, enako priljubljeni pri Rusih in Poljakih; in njih je tudi med slovanskimi dijaki tukaj največ; naravno je tedaj, da pripada njim voditeljstvo, kolikor ga je treba. Da so pa Čehi navdušeni Vseslovani, ve vsakdo, in da resno mislijo o tem, naj bi nji spolek res bil vseslovanski, so zadnjič dokazali najlepše s tem, da so še prej ko je bila omenjena resolucija sklenena, od 6 Slovencev, ki so do sedaj udje, volili dva v odbor (ako se vam zdi primerno, imenujte stud. jur. Babnik in stud. phil. Murko), ker so slišali, da nas hoče več pristopiti.

Slovenci, zdaj je vaša častna dolžnost, da to res storite. Pomislite velike koristi, ki se vam tukaj ponujajo, namreč obilo duševne hrane, potem pa spoznavanje naših bratov in lahko učenje slovanskih jezikov. Pokažimo z dejanji, da nam je slovanska vzajemnost nekaj mar, ne bodimo samo blebetači o njej! Ako vas je svoje dni lahko po 70 v „Akademische Lesehalle“ bilo, zakaj bi vas ne moglo vsaj blizo toliko tudi v „Akademickem spolku“, biti. Pristopite tedaj kmalu v velikem številu, delujte za to ne samo mej seboj, ampak po mogočnosti tudi mej družimi slovanskimi dijaki! Zapišite si globoko v svoja srca, mislite vedno na besede naših zasluženih mož g. dr. Vošnjaka in g. prof. Šukljeta, kar se „Slovenije“ in Slovanstva tiče; ona sta gotovo vedela, kaj sta govorila.

Daj Bog, da bi obrodile njihne besede obilo od vsakega rodoljuba gotovo zaželenega sadu! Tako se bode spolnil tudi glavni namen Preširnovega večera, kateri je bil gotovo, ta da se navdušujemo za to, za kar se je Preširen navduševal, namreč za Slovenstvo in Slovanstvo.

K temu pa pomozí Bog! (Opomba: „Akademický spolek“ ima še sedaj svoje bivališče I. Seilerstrasse 11, 3 nadstropje.) — u —

Iz Zagreba 12. dec. [Izv. dop.] Včeraj okoli pete ure popoldne se je zrušil kor v župnej cerkvi sv. Marka, bilo je šest delavcev v cerkvi in le enemu je odtrgalo kos uha, vsi drugi so srečno prošli. Mnogi, ki je gledal te dni, kako so železom pasali to cerkvo, je majal glavo in vprašal se je: bode li to kaj hasnilo? — Sedaj bodo uvideli menda tudi odločilni krogi, da cerkvi sv. Marka nij rešitve, da se bo morala demolirati, ker polza narazen ko potreno jajce.

Potres se je ponovil včerajšnjo noč dvakrat, nocoj samo enkrat in neznatno. Ljudje se bojijo 16. dec. ker so osvedočeni o temeljnosti Falbove teorije. Falb dosedaj še nij prišel v Zagreb, kakor se je bil raznesel glas po celem mestu; pravijo, da je obolel na Dunaji.

Šole so se začele, Zagreb dobiva prejšnjo fiziognomijo, samo je še vse nekako k tlam potisneno in gleda nezaupno v bližnjo bodočnost, trgovci in obrtniki tožijo, da bodo slabi časi nastopili za trgovino in za obrt.

Stolp na frančiškanskej cerkvi se marljivo

ruši, uže polovica ga je menj. Od kanoniških kurij, pravijo, da bodo samo četiri ostale, vse druge (24) da se bodo morale porušiti. Delavci popuščajo naše mesto, ker so najpotrebnejši popravki uže gotovi.

Iz Zagreba 12. dec. [Izv. dop.] Mej vsemi novinami so se ruske do zadnjih dnij najmenj zmenile za naš potres. Nekoliko smomenda Rusom oddaljeni, nekoliko pa se rusko novinarstvo peča bolj z velikimi vprašanji in z domačimi. Vendar so te dni tudi „St. Peterburgskija Vedomosti“ prinesle prvič članek, ki prigovarja Ruse, naj tudi oni kaj darujejo za Zagrebčane, zdaj ko Čehi in Slovenci in celo Magjari za nje nabirajo. Ta izjava ruska je tukaj dober vtis naredila.

Pri novej volitvi deželnega poslanca so Hrvatje v Feričancih volili banovega sina, grofa dr. Teodora Pejačevića. Programa mladi mož nij povedal, pa saj ga nihče nij vprašal, „Banov sin“, to je bilo dovolj.

Domače stvari.

— (Sápo zaprlo) je našim nemškutarjem prestavljenje njih glavnega agitatorja tako močno, da v svojem sobotnem organčku še niti jedne besedice ne žugnejo o Kalteneqgru.

— (Novomeška narodna čitalnica) priredi v nedeljo 19. t. m. ob 1/2 5. uri popoldne svoj redni letni občni zbor. K mnogobrojnej udeležbi uljudno vabi odbor.

— (Iz Gradca) se nam piše 10. dec.: Denes je bil na tukajšnjei univerzi za doktorja prava promoviran bivši predsednik društva „Triglav“, gospod Franjo Jurtéla, mož trdnega značaja, od kojega sme narod najboljšega pričakovati.

— (Vinska cena.) Iz Metlike 12. dec. se nam piše: Na javnej dražbi v Metliki prodalo se je dne 9. in 10. t. m. okolo 500 avstr. veder starega vina po 12 do 17 gld. 30 kr. Diplomiranega „vinomerskega kralja“ kupili so gg. Oberman, Pelc in Plut iz Ribnice, g. Devetak iz Tolmina in drugi — na polovnjake (5 av. veder). Marsikateri se češe, ki ga je dihal, pa ga kupiti nij mogel. Tukajšnji svet sploh nema cvenka.

— (Iz Nablrežine) se poroča, da se je 10. decembra tamošnji žandarmerijski vodja Roiner sam ustrelil.

— (Samomor.) Dve lehkomiselni deklici Alojzija Mlinarič in Lavra Polegek sta se te dni v Mariboru sami ostrupili s fosfornimi glavicami sestrganimi z žveplenk, jedna 17 druga 15 let stara.

Razne vesti.

* (Sleparsk učitelj.) Na Dunaji se je vršila te dni pred porotniki zanimiva pravda. Meseca maja t. l. je na Dunaji otvoril namreč neki Pokorny, učitelj na Moravskem, banko, pa brez denarja. Izposodil si je potem nekaj tisoč goldinarjev, in se lagal, da je v zvezi s francoskimi kapitalisti. Izposojeni denar je zaigral. Zdaj je iskal nevesto, pripovedoval je, da dobi v kratkem 150.000 gl. dote. Ženske rade verjamejo, zato sta se tudi njemu vsedli dve na limanice, kateri je oskubil za 4000 gl. V banki je pa stranke osleparil za 13.000 gl. Ko je sodnija prišla zapirat to „banko“, našla je v kasi — 9 kr. Obsojen je bil na šest let teške ječe.

* (Nesreča na morji.) Francoski parobrod „Afrique“ je pri Skiatosu v Greciji trčil na skalo v morji in se razbil. Ladija se je potopila. Škode je 400.000 frankov. Ljudje so se rešili.

* (Advokat samomorec.) Iz Pešte se poroča, da se je te dni advokat Ladislav Granator sam ustrelil. Zastopal je neko banko, vzdignil precejšnjo svoto, več tisoč gold. de-

narja, pa ga zapravlil, in ker ga nadomestiti nij mogel, šel je v Stolnī Beli grad in se ustrelil.

* (Berač milijonar.) Piše se iz Bukarešta: V Tulči je živel uže tri leta neki berač znan z imenom Peter Petrovič. Nedavno je umrl in ko je sodnija preiskovala njegovo zapuščino, našla je gotovega denarja in vrednostnih papirjev pri njem za 1 milijon frankov. Iz njegovih pisem se je izvedlo, da je njegovo pravo ime Samarin, da je živel preje na Ruskem. V njegovej zapuščini se je našlo tudi več dolžnih pisem in lastnoročno pisano od ruskega carja pisno do Samarina, v katerem se car zahvaljuje Samarinu na njegovih uslugah. Vso tajnost Samarineve osebe je pa pomnožilo še to, ko se je pri preiskavanji konstatiralo, da je Samarin — skopec.

Umrli so v Ljubljani:

V deželnej bolnici.
8. decembra: Primož Varl, gostač, 66 let.
9. decembra: Marija Grossschedl, redovniška kandidatka, 28 let, za tifusom — Matevž Kave, dninar, 40 let. — Marija Zajc, dninarica, 68 let. — Marija Francelj, delavka, 30 let.
Marija Cof, gostija, 61 let st.

Dunajska borza 13. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	72	gld.	85	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	"	85	"
Zlata rente	87	"	70	"
1860 drž. posojilo	131	"	80	"
Akcije narodne banke	826	"	—	"
Kreditne akcije	288	"	80	"
London	117	"	90	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	39	"
C. kr. cekini	5	"	59	"
Državne marke	58	"	25	"

Loterijne srečke.

V Trstu 11. decembra: 63. 26. 58. 84. 10.
V Lincu 11. decembra: 51. 63. 72. 24. 12.

Zahvala.

Dolenje-Logaška prostovoljna požarna straža je nas in celi Logatec pri dvakratnem požaru, to je, dné 17. oktobra in 11. decembra t. l. velike nesreče obvarovala, ker je obojekratni ogenj lokalizirala na ono poslopje, katero je po neznanem vzroku goreti začelo. To se je le z velikim trudom doseči moglo, ker je bilo več slamatih streh prav blizo ognja. Štejemo si torej v dolžnost imenovane prostovoljne požarne straži in njenemu načelniku za nagli prihod k ognju, za mnogi trud in zdato pomoč najtopleje se zahvaliti. — Zahvaljujemo se pa tudi vsemu slavnemu občinstvu, ki je požarno stražo pri gašenju ognja podpiralo.

V Dolenjem Logatci, dné 12. decembra 1880.
(630) Ivana in Josip Marguč.

Božičnih in novoletnih daril

na veliko izbor

ima

KARL S. TILL

pod Trančo 2.

Posebne albume za fotografije najmodernejše in krasno vezane s patentirano zaponi. Najrobovejšje, kar se tiče papirja Theur & Hardtmuth. 200 slik iz Draždanske galerije v vrlo elegantnej enveloppi. Molitvene knjižice, krasno vezane v slonovo kost, ebenovino, biserno matico, baržun ter usnje. Spisi za mladino, knjižice s podobami, spomenskimi pesnimi in pravljicami, najfinejše galant-rijsko blago od usnja, prava zlata peresa in rejongi, pisne mape itd. itd. (621—4)

Tujci.

13. decembra:

Pri Slonu: Holler iz Dunaja, —
Maner iz Kočevja, Englböfer, Parz
iz Gradača, — Kotnik iz Vrda, — Sal-
vator iz Trsta.
Pri Malitš: Wieder, Blüth, Eberl
iz Dunaja, — Dr. Mally iz Kraujca, —
Dekeya iz Gradača.

18

Lieblingovo „božično drevo“.

80

Da imajo čestiti naročniki z dežele priliko, nakupiti si lepih in primernih rečij po ceni, zložil sem sledeče skupke. Uže to, da se vse nazaj vzeme, kar ne ugaja, dosti jamči solidro potrebo. Zato naj bi se ta oglas v interesu vsacega ne zamejaval s podobnimi ponarejenimi.

Za deklice. Skupke. Za dečke.

<p>Skupka za 2 gld.</p> <p>1 lepa kuhinjska priprava, 12 komadov. 1 lepa dobra púnica, ki govori. 1 knjiga s 50 barvanimi slikami. 1 hudiček, ki skače, jako zabavno. 1 voznik na velocipedu, s peresom, da teče. 1 zanimiva igra, da se vadi potrpljenja. 1 par prav lepih nogovčnikov. 5 različnih lepih igrač.</p>	<p>Skupka za 2 gld.</p> <p>1 lepa trdna trobica od kovine. 1 bukvice s slikami za mladino. 1 močan voz s konjem. 1 kompanija vojakov, lepo adjustiranih. 1 ura z lepo verižico. 1 lepa pištola, ki poka in se zadaj nabija. 1 kogljice in dve kugli. 5 drugih zanimivih rečij.</p>
<p>Skupka za 4 gld.</p> <p>1 jako lepa púnica. 1 zanimiva igra za jednega. 1 fin denarnik najboljšje vrste. 1 elegantna knjižica. 1 popolna šolska oprava, 15 lepih kom. 1 knjižica uzorcev za znamenjanje in kvačkanje. 1 popolno gledališče z dekoracijami in figurami. 1 lepa košarica za delo. 1 popolna kuhinjska oprava, 15 komadov. 1 sobna 12 " " 1 zabavna igra za družbo. 1 jeklen klavir za samouke. 5 različnih zanimivih igrač. 1 bogata zbirka rečij za božično drevo in 12 sveč.</p>	<p>Skupka za 4 gld.</p> <p>1 popolna šolska oprava, 15 lepih kom. 1 muzikaličen volk z mehaniko. 1 krasna omarica za grajenje s načrti. 1 popolna vojaška oprava. 1 nova igra z zvončki. 1 priprava za risanje po predlogah za samouke. 1 zanimiva igra v družbi. 1 lepe bukvice s slikami. 1 dobra žepna ura in verižica. 1 morska kača, ki sama leze. 1 fizikalčna igra z barvami. 1 obšen atlas s 8 kartami. 5 različnih družih rečij. 1 jako lep denarnik. 1 bogata zbirka rečij za božično drevo in svečice.</p>
<p>Skupka za 6 gld.</p> <p>1 krasen dobro ubran klavir. 1 moderna lepa pahljača. 1 popoln priprava za šivanje. 1 fin usnjen denarnik. 1 elegantna papeterija z imenom. 1 zanimiva igra za družbo. 1 krasna ročna košarica. 1 popolna garnitura lepotičja. 1 vrlo fina blazinica za igle. 1 krasna kasetna s popolno toaletno opravo. 1 fina moderna svilena ovrtnica. 1 salon z upravo. 1 krasno oblečena púnica. 1 popoln šolsk atlas s 8 barvanimi zemljevidi celega sveta. 1 velika zbirka rečij za božično drevo s svečicami.</p>	<p>Skupka za 6 gld.</p> <p>1 priprava za risanje s vsem potrebnim. 1 krasen album: potovanje okolo svetá, 60 barvanih slik. 1 telefon ali domač telegraf. 1 igra z zvončki, nebeški glasovi. 1 daljevid, vidi se 1 miljo daleč. 1 popolna šolska priprava, 15 komadov. 1 fin žepen nožič z 2 klinjama. 1 zanimiva igra za jednega. 1 garnitura gumbov za manšete in srajce. 1 čarobna svetiljka s 50 megljenimi podobami. 1 fina papeterija z imenom. 1 jako zanimiva igra za v družbi. 1 reč za smeh. 1 velika zbirka rečij za božično drevo s svečicami.</p>

Skupka za 1 gld. za otroke do 2 leti stare.

1 lepa popotulja z zvončkom, ena figura od kavčuka z godbo, 1 púnica, 1 pajac, 3 lepe živali z glasom, 1 gumibalon, 1 omarica z godbo.

Skupke se kakor kdo hoče po vsakej ceni lahko zlože. Skupke za odraslene se po določenej ceni v zadovoljstvo naročnika zlože, a je praktično, da si vsak naroči obilno ilustrovan cenik, kateri se vsakemu na zahtevanje pošlje zastojn in franco.

Prodajalci dobé primeren opustek, ako vzmó najmenj 6 skupk.

12 svečice za božično drevo, vseh barv, 18 kr.

Takih 12, ali električnih, tako da se v začudenje vse svečice božičnega drevesa na hip prižó, 35 kr.

12 svečnikov 10 kr.

Zbirka raznih rečij za božično drevo, najlepša olepšava, 30, 50, 80 kr., gld. 1, 1.50.

Zanimive igrače na soparico za odrasle otroke.

Parni stroji in lokomobili dovršeno izdelani, brez nevarnosti, z varnostnim ventilom, 1 komad gld. 3, 4, 5.

Ravno tisto, da goni žago, kladiva in dela na vodi, 1 komad gld. 5, 6.50, 7.50.

Celi železniški vlaki s šinami, ki jih goni sopuh, gld. 10, 15.

Celi železniški vlaki, ki se navijajo, gld. 1.50, 2.50, 3.50.

Jaz, jaz, jaz.

Reči za smejanje (najnovejše), primerne za darila posaminim ošobam, za vsak stan in vsako starost, primerne tudi za **tombolo**. Izbera je tako velika, da se more vsem željam ustreči, komad po kr. 5 do gld. 10.

Popolne skupine za tombolo z glavnimi in nižjimi dobitki, 50, 100, 200, 300 komadov, a gld. 5, 10, 20, 30 in višje.

Aparati za meglene podobe, jako zanimiva zabava za mlado in staro. 1 aparat popolen z lampo, optičnimi stekli in 60 barv. podob, gld. 1.20, 1.80, 2.50, 3.50, 5, po velikosti.

Zavijanje se nič ne zaračuni.

Ker se pred božičem silno kupuje, prosi se za nujna naročila, da se more točno vse izvršiti.

Spredaj zaznamovane reči so najboljšje izdelane dobiti

v velikem magazinu „zum Liebling“,
Dunaj, 26 Praterstrasse 26. (625—1)

Najboljšje in najuplivnejše Norveško pomuhljevo olje iz kitovih jeter

zoper škroflje, krvico, pljučnico, kašelj itd. itd.,
v sklenicah à 60 kr.,
združeno z železnim jodirom

posebno dobro za one, ki imajo premalo krvi ali ki si imajo kri čistiti

v sklenicah à 1 gld.
prodaje
G. PICCOLI,
lekar „k angelu“,
(490—10) na dunajskej cesti v Ljubljani.

Najgotovejšja pomoč kakorkoli bolnim v vratu in prsiah

lekarja **O. Klementov**

tirolski prsni sirup,

jako aromatično okusen, popolnem shranljiv izleček **najboljših tirolskih planinskih zelišč.**

Gospodu lekarnarju **O. Klementu v Inomostu!**

Ker sva ob početku zime hudo kašljala, ter trpela hude muke v prsiah in neprenehljivo zasliženje, rabila sva na mnoge svete jaz in moja soproga vaš „**tirolski prsni sirup**“; uže v kratkem času sva bila popolneu ozdravljena. Radostno tedaj naznanjava vam tako srečen učinek vašega izlečka planinskih zelišč, ter se vam najiskrenejše zahvaljujeva.

V Inomostu, novembra 1879. **Otto Prechtler,**
upok. c. kr. vodja drž. arhiva in pisatelj.

Cena izv. sklenici: 1 gld. av. v.

Osrednja zaloga pri prirejevatelji lekarni **O. KLEMENTU v Inomostu.**
V Ljubljani: lekar Trnkotzy; v Celovci: lekar Birnbacher.

NB. Pri kupovanji naj se pazi na ime prirejevateljevo in njegovo brambeno znamenje: **Očino zelišče** (edelweiss) z monogramom na črnej podlogi. (33—25)